

СЛОВНИК

*професійної
лексики*

БОРДАН

Л.В. Жадан, В.П. Жадан

СЛОВНИК ПРОФЕСІЙНОЇ ЛЕКСИКИ

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА – БОГДАН

УДК 81'371
ББК 81.2-4
Ж15

Жадан Л.В., Жадан В.П.

Ж15 Словник професійної лексики / Л.В. Жадан, В.П. Жадан. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан. — 400 с.

ISBN 978-966-10-7495-7

“Словник професійної лексики” налічує приблизно 4000 слів-професіоналізмів, що охоплюють всі сфери робітничих професій.

Основна мета словника — дати коротке пояснення найчастіше вживаним професійних термінів.

Для учнів та вчителів загальноосвітніх шкіл, гімназій, ліцеїв, колегіумів.

**УДК 81'371
ББК 81.2-4**

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ISBN 978-966-10-7495-7

© Навчальна книга — Богдан

Передмова

Реформування професійно-технічної освіти, створення професійних ліцеїв, коледжів вимагає нових підходів до викладання української мови та визначає особливу її роль у розвитку особистості. Без знання рідної мови сьогодні неможливо стати повноцінним громадянином, високоінтелектуальною людиною, кваліфікованим, конкурентноспроможним фахівцем у будь-якій галузі виробництва.

Допомогу у виробленні професійних навичок може надати пропонований “Словник професійної лексики”, який налічує приблизно 4000 слів-професіоналізмів і охоплює всі сфери виробництва.

Даний словник складається з двох частин: перша загальнозживана професійна лексика; друга — спеціальна професійна лексика. Загальнозживана професійна лексика забезпечує вивчення учнями професійної термінології, характерної для всіх робітничих спеціальностей. Спеціальна професійна лексика знайомить учнів із спеціальними термінами тої чи іншої галузі виробництва (радіоелектроніка, перукарська справа, підприємницька діяльність, легка та харчова промисловість тощо).

Автори словника намагалися подати в ньому виклад основних значень найчастіше зживаних слів конкретної галузі виробництва. Це стосується як слів іншомовного походження, так і суто українських.

“Словник професійної лексики” забезпечить збагачення словникового запасу учнів певної професії, підвищить рівень знань, надасть чіткості, правильності висловлювання, сприятиме розвитку високого рівня культури спілкування висококваліфікованого спеціаліста.

Умовні скорочення

А — ампер

А/см — ампер-сантиметр

АТП — автотранспортне підприємство

В — вольт

Гц — герц

год — година

г — грам

г/см — грам/сантиметр

див. — дивись

ЕОМ — електрообчислювальна машина

ЕРС — електрорушійна сила

КВ — кіловольт

км — кілометр

км/год — кілометр/година

ЛЕП — лінія електропередач

м — метр

мм — міліметр

н.е. — нашої ери

р. — рік

рр. — роки

см — сантиметр

см/м — сантиметр/метр

ст. — століття

тис. — тисяча

т — тонна

**ЗАГАЛЬНОВЖИВАНА
ПРОФЕСІЙНА ЛЕКСИКА**

А

Абстрагування — мислене відокремлення істотних ознак предметів та явищ від неістотних, другорядних під час їхнього вивчення. Протилежним до абстрагування процесом є конкретизація.

Абстракція — форма відображення в людській свідомості предметів і явищ об'єктивної дійсності, мислене відсторонення від їхніх неістотних властивостей і виокремлення спільної ознаки, що характеризує певний клас предметів.

Абулія — нерішучість, безвілля.

Автомат — пристрій, що виконує певний процес без участі людини.

Автоматизація дій — 1. Процес вироблення форм діяльності, за яких відпадає необхідність у довільній формі (свідомій) регуляції певних дій; 2. Розвиток машинного виробництва, за якого функції керування й контролю, що раніше виконувала людина, виконують електронні прилади або автоматичні пристрої.

Автоматизм — дія, що виконується без контролю свідомості.

Автоматика — 1. Сукупність механізмів, пристроїв, що діють без безпосередньої участі людини. 2. Галузь науки і техніки, що вивчає автомати, які тісно пов'язані з технічною кібернетикою.

Автоматична лінія — система машин, які мають спільний механізм керування і у технологічній послідовності автоматично виконують всі або частину операцій із виготовлення виробів.

Автоматична лінія, група (перезавантажувальна) — автоматична лінія, яка використовується для виготовлення однотипних виробів порівняно широкою номенклатури.

Автоматизована лінія спеціалізована — лінія для виготовлення однотипних виробів, порівняно вузької номенклатури.

Автоматичне керування — керування початком, послідовністю й припиненням дії машин, апаратів, пристроїв тощо без безпосередньої участі людини.

- Автоматичне регулювання** — підтримування або змінювання за певним законом без безпосередньої участі людини потрібних знань фізичних величин, що характеризують режим роботи машин, апаратів, пристроїв.
- Автоматичний контроль** — контроль за роботою машин, апаратів, пристроїв тощо або параметрів технологічних процесів без безпосередньої участі людини.
- Адаптація** — пристосування працівника у початковий період роботи до підприємства, робочого місця, особливостей організації праці та виробництва.
- Акомодація** — пристосування.
- Акціонерне товариство (акціонерна спілка)** — форма організації господарських об'єднань, що ґрунтується на концентрації коштів.
- Акція** — один із видів цінних паперів, що пов'язує пайову участь у підприємстві (акціонерному товаристві) і дає право на одержання відповідної частини його прибутку, участь в управлінні справами акціонерного товариства і частини майна, що залишається після його ліквідації.
- Альтернатива** — необхідність вибору між двома можливостями, що виключають одна одну.
- Амортизація** — поступове зниження вартості основних фондів (машин, устаткування) внаслідок їхнього зношення.
- Аналогія** — часткова подібність, схожість між відмінними в цілому предметами або явищами; ненормальність, неправильність, відхилення від норми.
- Аргумент** — положення, істинність якого вже доведена практикою і яке є достатньою підставою для підтвердження істинності тези.
- Атрибут** — невід'ємна властивість об'єкта.
- Аукціон** — спеціально організований і періодично діючий у певному місці ринок, на якому з публічних торгів продаються товари або майно, що переходить у власність особи, котра запропонувала найвищу ціну.
- Аутсайдер** — підприємства, переважно малі й середні, які не входять до монополістичного об'єднання.

Б

Базис — економічний устрій суспільства на конкретному етапі його розвитку; сукупність виробничих відносин між людьми, зумовлених певним рівнем розвитку матеріальних виробничих сил суспільства, що визначають його соціальну структуру.

Банк — кредитно-фінансова установа, що здійснює залучення, нагромадження вільних коштів підприємств, організацій та населення, емісію грошей, випуск цінних паперів, кредитування.

Банк даних — сукупність програмних, мовних, організаційних і технічних засобів, призначених для централізованого збирання, зберігання і колективного користування інформації про певну галузь людської діяльності.

Банкрутство — встановлена арбітражним судом неспроможність юридичної особи — суб'єкта підприємницької діяльності (підприємства, фірми, банку тощо) — задовольнити у встановлений термін пред'явлені до неї з боку кредиторів вимоги, що випливають із боргових зобов'язань, та забезпечити обов'язкові платежі у державний бюджет.

Бартер — натуральний товарообмін, за якого товари і послуги обмінюються без оплати грошима.

Безробіття — соціально-економічне явище, яке характеризується тим, що частина працездатних громадян не може одержати роботу і мати постійний заробіток.

Бережливість — якість особистості, яка виявляється в бережливому ставленні до державного, родинного та особистого майна, економному витрачанні матеріалів і засобів.

Бізнес — 1. Справа, угода, біржова або комерційна операція. 2. Будь-який вид підприємницької діяльності, спрямований на отримання прибутку. 3. Система ділових відносин, що виникають між людьми в процесі виробництва та реалізації товарів, послуг із метою отримання прибутку.

- Біржа** — організаційно оформлений і регулярно функціонуючий (аукціонного типу) ринок торгівлі цінними паперами, валют, оптової торгівлі товарами, що розрізняються за родовими ознаками, зразками і стандартами.
- Біржа праці** — державна установа, на якій здійснюють реєстрацію безробітних робітників, опосередковують акт купівлі-продажу робочої сили, вивчають попит і пропозицію робочої сили, надають інформацію щодо професій.
- Біржова пара** — вищий орган керування біржею.
- Біржовий курс** — придатна ціна цінних паперів, які є в обігу на фондовій біржі.
- Біржовий маклер** — особа або фірма, яка виконує функції посередника на фондовій, товарній і валютній біржах за комісійну винагороду.
- Брокер** — особа або фірма, яка виконує функції посередника при укладанні угоди між продавцями і покупцями товарів, цінних паперів, валют тощо.
- Бюджет** — збалансований кошторис, записане планування доходів і видатків на певний період часу.

В

- Валова продукція** — статистичний показник у грошах, що характеризує загальний обсяг виробництва продукції окремими підприємствами, галузями, сферами, регіонами, народним господарством у цілому за певний період часу.
- Валовий дохід** — частина вартості виробленої валової продукції після вирахування вартості матеріальних витрат, тобто знову відтворена вартість, яка включає заробітну плату і чистий дохід.

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте,
будь ласка, повну версію книги.